

V R T E C

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 8.

V Ljubljani 1. avgusta 1882.

Leto XII.

Slovénski svét.

Slovénski svét, ti si krasán!
Ti poln nebeške si milôte,
Ti poln največje si lepôte,
Ti biser méni vse zemljé!

Slovénski svét, ti si krasán!
Zarés nebó te je ljubilo,
Da te takó je obdarilo!
Kakó bi te ne ljubil jaz?

Slovénski svét, ti si krasán!
Po tebi petje se razléga,
S poljá, z lesóv, ravnin in bréga
Razléga se najblážji glas.

Slovénski svét, ti si krasán!
Oziram v tvoje se planine,
Pod njimi v brda in doline,
V ozídje mést in v kóče sél.

Slovénski svét, ti si krasán!
Tam lóg je, mračno zelenéci,
Vijé po njem se vír šuméci,
Užé od nékdaj znanec moj.

Slovénski svét, ti si krasán!
Kaj drugo méni vse trpénje?
Le ti si moje hrepenénje,
Pozémeljski si tí mi raj.

Slovénski svét, ti si krasán!
V bodočnosti jaz vidim dnóve,
Ko težke izgubíš okóve;
O Bog to dóbo skóraj dáj!

Slovénski svét, krasnéjši boš,
Kadár vihár ti zdanji mine
Ter iznad tebe mrak izgíne,
Povrne se ti sróče dán!

Jos. Frauensfeld.

Starček in dvanajst ovác.

(Pripovedka.)

Siromak oče je imel tri sinove, s katerimi je zelo ubožno živetaril. Časi jim je tako zatesnilo, da so se smrti komaj ubranili. Neki dan pozóve oče svoje tri sinove pred sé in jim reče: „Sinovi moji dragi! tako užé ne moremo dalje živetí, od pomanjkanja poginemo, ako se kako drugače ne prebijemo med svetom. Jaz mislim takó, da bi vsak izmed vas šel po svetu, morda bi kaj zaslužil, da bi si vsaj za nekaj časa bēdo odtisnili iz hiše. Kaj porečete vi k temu?“ — „Kaj porečemo mi, oče? Vaša volja nam je zapoved in radi gremo vsi trije, da vidimo, komu bode sreča milejša.“ — Ali oče ne dadé, da bi šli vsi trije sinovi najedenkrat od hiše; kaj bi bilo ž njim ubogim starcem, ako bi ostal sam domá brez podpore in postrežbe. Zatorej sklenejo, da gre najprej najstarejši sin po svetu.

Najstarejši sin hodi dolgo in dolgo po širocem svetu — ali nikjer ne najde človeka, da bi mu pomógel. Naposled sreča starčka. „Kam greš, ljubi moj?“ vpraša ga starček. — „Trije bratje smo domá s starim očetom, pravo siromaštvo, da se Bogu usmili,“ odgovori sin, „zatorej grem po svetu, ne bi li kje našel službe, da bi si kaj zaslužil.“ — „Dobro, ljubi moj, dobro,“ reče mu starček, „takój pri meni lahko dobiš službo, ako te je volja.“ — „A kaj bi delal pri vas?“ vpraša sin. „Nič družega, ljubi moj, nego pasel mi bi dvanajst ovác. Ali znaš ovce pasti?“ — „Kako bi jih ne znal, to je lahko delo; prosim vas, kar vzemite me v službo, da si poprej kaj zaslužim.“ — „Nu, ker znaš ovce pasti, idi naravnost z menoj!“ In sin je šel s starčkom.

Takój družega dne odpelje starček svojega slugo k ovcam. „Evo ti mojih ovác,“ reče mu, „dobro mi jih pregledaj in pazi, ter jih ne puščaj izpred oči; kajti védi, da te hočem pošteno plačati. Nikamor mi jih ne zaganjaj, nego pusti jih, da idó kamor in koder jih je volja, one se tudi užé same znajo pasti. Evo ti torbice, v njej imaš vsega, česar ti je treba; ná, vzemi tudi piščalko, da si malo posviraš in veselje delaš na paši.“

Sluga požene ovce na pašo in svirajoč na piščalko, veselo koraka za njimi, koder koli so se pasle. Za nekaj časa pride z ovcami do neke reke. V tem hipu poskačejo vse ovce naravnost v vodo ter plavajo na óno stran reke. Rad bi bil tudi siromak sin za njimi šel, ali kakó: reka je bila široka in zelo globoka. Kaj mu je storiti? Milo začne jokati in vzdihovati: „O Bog, kaj bode zdaj z menoj, ako se mi ovce ne vrnejo!“ — Dolgo je hodil ob bregu gori in doli ter žalostno pogledaval na drugo stran. Naposled leže v senco pod neko drevo in kmalu prav trdo zaspí. Spal je dolgo in dolgo, skoraj do večera. Kadar se pod večer prebudí, prvo mu je bilo pogledati na drugo stran, ali glej čuda! njegove ovce so užé tukaj, ravno so se približavale bregu in tako lepo so plavale proti njemu. „Aj, hvala ljubemu Bogu, da ste se mi povrnilo, moje lepe ovčice!“ tako je vzdáhnil in veselo zapiskal na piščalko ter polagoma vračal ovčice domóv.

Tu ga je užé čakal starček. „Nu, ali mi si napasel ovce!“ — Povej, kako ti je bilo? kako se ti je godilo? Daj, povej mi vse, kar si videl na paši?“

Sin pripoveduje vse: kako je svirajoč na piščalko korakal za ovcami tja do neke reke; kako so ovce reko preplavale, a on ni mogel za njimi, ker je bila reka široka in zelo globoka: kako se je do sita razjokal in naposled v senci pod nekim drevesom sladko zaspal, a prebudivši se pod večer, ugledal svoje ovce, kako se napasene vračajo preko vode; ali on vendar ne umeje, kje so se tako napasle in kod so hodile!

„Dobro, dobro ljubi moj,“ reče mu starček. „A zdaj mi povej, kaj si želiš za svojo službo, ker ti je leto užé poteklo. Dam ti, kar si izbereš; ali večno izveličanje ali pa denarjev?“

Siromak sin reče na to: „Ej, dobri moj starček, znam, da bi nam treba bilo tudi večnega izveličanja, ali mi smo veliki siromaki, daj nam zatorej rajši denarjev!“ — In starček mu je dal denarjev, kolikor jih je mogel nesti.

Ko je najstarejši sin prišel domov, vsi so se ga radovali, ker je tako lepih denarjev zaslužil.

Za nekoliko časa odpravijo srednjega brata po svetu, njemu se je ravno tako godilo, kakor najstarejšemu.

Naposled reče tudi najmlajši brat: „Hajdi, naj tudi jaz poskusim svojo srečo po svetu!“ — Gre po istem potu, po katerem sta šla njegova poprejšnja dva brata, in tako idoč, razmišlja sam v sebi, kako se mu bode godilo na tem širocem svetu. Pri tej priči sreča tudi on prijaznega starčka.

„Kam, prijatelj moj ljubi,“ vpraša ga starček, „kam tako zamišljen?“

„Grem po svetu, da si pri dobrih ljudéh poiščem kje kacega zaslužka. Trije bratje smo domá s starim očetom ter nimamo toliko, da bi se prehránili. Dva moja brata sta vžé hodila po svetu in prinesla lepih denarjev, a zdaj grem tudi jaz iskat svoje sreče.“

„Dobro, dobro, ljubi moj, ako le hočeš, takój pri meni dobiš službo.“

„Zakaj ne bi hotel? Rad stopim k vam v službo, ako sem le vašega dela sposoben.“

„Ali znaš ovce pasti?“

„Nu, če bi tega ne znal, potlej bi bilo slabo za mene!“

„Nu, ker znaš ovce pasti, pojdi z menoj, da ostaneš pri meni!“ To rekši, odpelje ga starček s seboj.

Druzega dne mu izroči ovce v varstvo, rekoč: „Evo ti mojih ovác. Kakor vidiš, imam jih ravno dvanajst. Dobro mi jih pasi in ne puščaj mi jih izpred oči; plačal te bodem pošteno. Nikamor mi jih ne zaganjaj, pusti jih, da gredó, kamor in koder se jim poljubi. Tukaj imaš torbico in piščalko, da si prikratiš čas.“

Najmlajši brat otide z ovcami; ovce gredó lepo redoma po svojem potu, a on polagoma za njimi svirajoč na piščalko. Takó dospejo do reke; a kadar tu, ovce naravnost v vodo. — Najmlajši brat se ne pomišlja dolgo, nego hitro zgrabi jedno ovco za runo ter ž njo srečno preplava na drugi kraj reke. Potlej zopet svirajoč na piščalko koraka za ovcami.

Tako idoč pride z ovcami na lep zelen travnik, na katerem je lepa trava rasla, visoka do pasú, a po travi se je paslo sila ovac, ki so pa vse bile tenke in suhe kakor hrti. „Moj Bog!“ reče najmlajši brat, „kako je vendar to, da so te ovce na tako lepej in bohotnej travi tako suhe in slabe!“ To rekši, šel je dalje za svojimi ovcami, katere niti pogledati niso hotele te

trave, nego šle so dalje, kakor bi jih kdo za seboj vodil. Šle so na drug travnik, kjer je bila trava sicer majhena, a zelo sočnata in tečna, kajti ovce, pasóč se na tem travniku, bile so tako lepe in debele, kakor bi si jih bil kdo iz najlepše črede nalašč odbral.

Tukaj se je tudi teh dvanajst ovac ustavilo in paslo po svojej volji, da jih je bilo le veselje gledati. In koder koli so te ovce pohajale, povsod je nad njimi preletavala vrlo lepa in mila ptičica. Kadar so se do sita napasle, vzdignile so se same o sebi in vrnile po ónem potu, po katerem so bile prišle. Prišedši do reke, preplavale so vodo, in najmlajši brat poprijel se je zopet za runo jedne ovce in tako tudi on preplaval. Ravno pod večer povrnil se je z dobro napasenimi ovcami domóv. Starček ga je užé pred hišo čakal.

„Nu, ali si ovce dobro napasel?“

„Sem, hvala Bogu, in še kako dobro!“

„Ali si storil vse, kakor sem ti ukazal? Ali se ti je kaj posebnega prigodilo? Daj, povéj mi!“

„Storil sem vse, kakor mi ste ukazali ter sem šel vedno za ovcami.“ Tó rekši, začel je pripovedovati vse, kar se mu je prigodilo; kako je vodo preplaval; kako so prišli na lep zelen travnik, kjer je bohótna trava rasla, ali ovce so bile suhe in slabe, in njegove ovce se tû niso hotele ustaviti; kako so šli potem dalje na drug travnik, kjer je rasla slaba trava, ali ovce so bile lepe in debele, in vedno jih je neka lepa ptičica obletavala.

„Dobro si opravil, ljubi moj, in zelo sem s teboj zadovoljen,“ pohvalil ga je starček. „Povej mi samo, kakšno plačilo si želiš za svojo službo, ker leto ti je poteklo in treba je, da te plačam. Plačilo ti dam po tvojej volji, ali večno izveličanje ali pa denarjev? Izbéri!“

„O predobri moj starček,“ odgovori najmlajši bratov, „resnica je, da smo trije bratje s starim očetom pusto siromaštvo; ali moja starejša dva brata sta si užé toliko prihranila, da se homo uže nekako prebîli; zatorej prosim te, bodi tako dober in daj ti meni rajši večno izveličanje!“

„Dobro, sin moj ljubi! želiš si večnega izveličanja, bodi ti, zaslužil si ga, ker si pošten in bogoljuben mladenič, kateremu je več do večnega izveličanja, nego li do posvetnega blagá. A vrhu tega dobiš tudi še denarjev. Glej, sin moj ljubi, jaz sem Jezus; moje ovce, katere si pasel, to so oni moji učenci, ki radi za menoj hodijo; travnik z bohótno travo je posvetno veselje in slast, a suhe ovce na njem, to so sinovi tega svetá: a travnik s slabo travo, to je krepóst in poštenje, in dobro vzrejene ovce, to so krepóstni, bogoljubni ljudjé. Ptičica, ki je obletavala ovce, to sem bil jaz, ker jaz ostanem s svojimi ovcami na veke!“

Tako je govoril starček. Potem je blagoslovil najmlajšega brata, dal mu tudi denarjev, kolikor jih je nesti mogel, in na njem so se izpolnile besede sv. pisma: „Iščite najprej božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo vam bode dodano.“

M. S.

Pouki in opomini pobožnega Tobije.

spoštujejo starca in mu pomagajo živeti. Najrajši je stari Miško občeval z otroci, zbiral jih je vkupe in jim pripovedoval lepe pripovedke, katere je ali sam slišal ali pa čital v knjigah, ko je bil še v letih nežne mladosti. Zató so ga sosedge radi imeli in mu dajali vsega, česar je potreboval, da si ohrani življenje. Po zimi je pomagal ljudem v hiši pri marsikaterem delu, a po leti je podučeval in kratkočasil otroke, da niso starišem nápotja delali in pohajkovali po vaséh in drugih krajih, kakor se to, žalibog, le prerado godí, kjer starši nimajo časa páziti svojih otrok.

Neki dan je bil zopet v družbi vesehíh otrok in jim pripovedoval zgodbo pobožnega Tobije, katero so otroci poslušali z odprtimi ušesi. Županovemu Franeku so se najbolj dopadali lepi in ganljívi opomini starega Tobije, ki jih je dal svojemu sinu slovó jemaje pred svojo smrtjo. Te lepe Tobijeve pouke in opomine, zapisal si je Franek v svojo bilježnico, tako-le:

Pobožni Tobija, katerega so mnogotere nadloge trle, molil je k Bogu, da bi mu dal kmalu umreti. Kadar je slutil, da mu je Bog uslišal molitev, pozóve k sebi sina Tobijo ter ga začne opominati tako-le:

„Poslušaj, sin moj ljubi, besede iz mojih ust in zasádi si jih kakor čvrst temelj v svoje srcé.

Kadar Bog k sebi vzame mojo dušo, pokóplji moje teló; a svojo mater spoštuj vse dni njenega življenja, in spominaj se, koliko nadlog in nevarnosti je ona prestala zaradi tebe.

In kadar tudi ona izpolni čas svojega življenja, pokóplji jo poleg mene.

Vse dni svojega življenja imej Bogá v spominu, in čuvaj se, da nikoli ne privoliš v greh ter v nemar ne pustiš zapovedi Gospoda, našega Bogá.

Dajaj milostinje od svojega premoženja in nikoli ne odvráčaj lica od siromaka. Ako bodeš tako delal, tudi Gospod ne odvrne svojega lica od tebe.

Kakor premoreš, tako bodi usmiljen; ako imaš mnogo, dajaj obilo; ako imaš malo, daj tudi malo iz dobrega srcá!

Čuvaj se, sin moj, vse nečistosti, in napuhu ne puščaj gospodovati ne v svojih mislih, ne v svojih besedah; kajti v njem se je vsa izpridenost začela.

Nikoli nikomur ne stori tega, česar ne želiš, da bi drugi tebi storili.

Déli svoj kruh z lačnimi in ubožimi, a nage obláči s svojimi obláčili.

Hvali Bogá vsak čas in prosí ga, da uravná vsa tvoja pota; vse, karkoli storiš, stori le z njegovo voljo.

Ne boj se, sin moj; ubožno sicer živimo, ali dobili bomo mnogo dobrega, ako se bomo Boga bali, greha varovali in dobro delali.“

Na te lepe opomine odgovoril je mladi Tobija svojemu očetu: „Oče! vse hočem storiti, kar mi si ukazal.“

Otroci, ti lepi pouki in opomini naj bodejo tudi vašemu življenju v vodilo.

I. T.

Objédki.

Minica prinese domov škundro hrušek in jabolk, ki jih je nabrala po vrtéh. Postavi posodo na tla, potem pa hiti na vso sapo pripovedovat očetu to-le: „Pomislite oče, doli pod óno presedavko pri kozolci leži na tléh vse polno razjédkov. Hruške še čisto zelene, objedene so na póln do pečké; in objedkov je pólno, pólno. Kdo li tako kvarljivo razjéda hruške? Védite, včeraj sem videla ondú sosedovega Martinka s palico v roci. Gotovo si je ž njo klatil hruške in jih potlej obgrizaval. Zatožite ga sosedu, da ga kaznuje!“

Tako besedíci sumljiva Minica. A oče pogledajo objédke, katere je Minica prinesla domov, malo se namuznejo ter gredó v kolésnico, od koder prinesó staro pest od strtega kolesa. Tej pestí zabijejo spodnjo luknjo, a na drugem, votlem konci pestí izvrtajo štiri luknjice. Vanje vtaknejo štiri stebriče, in na te stebriče nasadé lesen pokrovec takó, da ga je lahko pomikati navzdol in navzgor. Sredi pestí napravijo počez lesen jezik, na katerem so poprej zarézali stopnice. Na teh stopnicah se opira prožilo, držeče pokrovec. Vsa nastava je bila podobna ónej za ptičji lov pod pehár.

To past nesó oče na drevo, pod katerim so ležali objédki. Drugo jutro pridejo z Minico, splezajo na drevo ter past pokrito s pokrovcem nesó domov. Pokličejo mačka in potem privzdignejo v pričo Minice pokrovec. Žival v sívkastej kozuhovini — glodavi polh plane iz pastí, hoče uiti, ali joj! mačku pride pod kremplje.

„Glej,“ pravijo oče Minici, „to je bil tisti sosedov Martinek, ki je hruške objedal. Dišeča, z oljem namazana hruška, ki jo vidiš tu na prožilu, privabila je tolstega polha, da je butnil v pest, sprožil nastavo in tako zaprl za seboj pokrovec. Da sem le videl objédke, takój sem vedel, kdo jih dela. Vender ti tega nisem hotel užé takrat povedati, da bi te tem bolj prepričal o krivici tvojega dolženja. Verjemi, odslej ne bode več ondukaj razjédkov. A vrhu tega si zapomni ta nauk: Ne dolži nikogar krivice, dokler nimaš temu pravega povoda. Pomisli le na nasledke, ki jih ima tako krivo natolcevanje. Da sem zatožil Martinka sosedovemu očetu, moral bi deček po nedolžnem prestati kazen; vrhu tega bi utegníl razvneti se prepír med nami in sosedovimi. Glej, take posledíce bi imelo krivično obdolženje v malej stvári, kakšne še le pri kakej važnej. Zatorej ti povem: Varuj se preneglega obdolževanja in zlobnega sumničenja povsod in vselej!“

Jos. Gradčan.

G a d.

Bončarjev Tonec in Kovačev Fran sta si bila zvesta prijateljja. Prvi je bil dvanajstih let a Fran najstih. Otroci njiju niso ljubili, kajti vedno sta jim nagajala ter se z njimi prepirala. Posebno jim Tonec nikoli nij dal mirú. A tudi svoje matere — oča so užé več let počivali pod hladno zemljó — često nij hotel poslušati. Bil je trdoglav, časih tudi hudoben. Kovačev Fran je res bil zeló dobrega srca, a Tonec ga je prevabljal na kriv pot.

Mati so Tonca mnogo krat svarili, a vse zamán; skriváj se jim je često utrnila grenka solza o nepokornem otroku.

Po póludne v zeló vročem poletji Tonec hoče zopet íti po Frana, da bi krenila v gozd. Mati so Toncu rekli: „ostani domá; saj veš, da je nama íti na polje po travo. Poslušaj me konči jeden krat!“ A Tonec je v stran gledal. „Zamán so moje besede!“ mati bridko vzdábnejo, „ali pómni to: vse-mogoči ima dolgo šibo, s katero kaznuje take hudobne otroke.“

Pod úho si je Tonec poteknil te svareče besede in hitel po Frana, s katerim sta skóraj potem šla proti gozdu.

„Ali si videl, Fran, óno lepo kočijo, ki je o póludne drdrala skozi vas?“ povpraša Tonec.

„Ne. Kdo je bil?“

„Mati so mi dejali, da so bili gospóda iz mesta. Morebiti so se prišli sém kopat, ker mimo njih mesta ne teče nobena voda. A bodi si ta gospóda, kdor hoče; hitíva rajša, hitíva, da bodeva poprej v gozdi. Ali se še spomináš prostora, Fran, tam okolo ónega grma?“

„Kaj se ga ne bi! Solnce zdaj ravno najbolj pripéka; izvestno se gad zopet na kamenji greje,“ odgovori Fran.

„Rad bi ga spet videl!“ vzklikne Tonec.

„Naj ti povém, Tonec!“ Fran zdaj ozbiljno reče, „pazi nekoliko bolje, ter ne hodi preblizu; saj veš, da gad je hud strupeník.“

„E, kaj!“ nasmeje se Tonec, „jaz nijsem tak strahopetáč, kakeršen tí. Rad bi védel in slišal, kakó zna gad sikati.“

Mej tem pogóvorom prideta v gozd. Nekaj korakov od ceste je stal grm, okolo katerega je ležalo kamenje.

„Sedáj le tiho, Fran!“ reče Tonec. „Tukaj me počakaj malo, da si urežem palico.“ Za nekoliko hipov se Tonec povrne z dolgo palico v roki.

„Čemú ti bode palica?“ vpraša Fran strahoma. „A ne, da bi ga dražil?“

„Nu, nu! le ne gledi me s táko grozo! Skóraj bodeš videl, čemú je palica. — Pojdiva! Le tiho, tiho! Polágoma, Fran! Malo zadaj ostáni, da ga ne bi prehitro spódil! — Glej ga, glej!“ radosten zašepéče Tonec. „Na starem se mestu zamotán valja. Baš dremlje, in kakó je lepo rujavo pisan! Le čakaj, gadek, sikal bodeš nama svojo pésenco.“

Po teh besedah je Tonec prišel h grmu a Fran ostal malo korakov zadaj; na drugej strani grma je ležal gad. Polágoma ter pazljivo zdaj Tonec pomika dolgo šibo proti gadu in tik njega udari ob zémlo. Gad je takój zravnal glávo po konci ter se jél srepó ozirati. Naglo je zapazil dečkov. Tonec

dvigne šibo drugič in udari ž njo gada. V tem hipu začuje deček znani sik, in gad se mu zažene, kakor blisk, v nógo, ter ga niže kolena — useka.

Kakor bi ga kdo z iglo zbodel, takó se je Toncu zdelo, a izproletéla ga je taka groza, da se nij mogel dvigniti ni besede ne izpregovoriti.

„Tonec! Tonec! skoči nazáj! Gad te je usekal!“ zavpije prestrašeni Fran, ki je vse videl, kar se je godilo.

„Gad!“ reče Tonec sè zamolklim glasom, ter se zgruzi na zémlo. Fran ga jedva zléče od grma.

Zdaj se začuje drdranje necega vozá in kočija se prikaže. Fran jej zleti naproti in zakričí na vse grlo: „Tonca je gad usekal!“ Takój se kočija ustavi ter iz nje hitro skoči prijazen gospod in stopi k Franu. Oba hitita mahoma k Toncu, ki je še vedno ležal na tléh. Gospod — zdravnik iz mesta — vzame iz usnjéne torbice, ki mu je visela éez ramo, stekleníčico, ter mu iz nje tekočine vlije na rano.

In res! Za nekoliko hipov je odleglo Toncu.

Stóprav zdaj povpraša zdravnik, odkod sta dečka. Začuvši, da sta iz bližnje vasí, dvigne Tonca ter mu pomaga stopiti v kočijo; tudi Frana poklíče na voz, in skóraj so bili pred Lončarjevo hišo.

Kakó so se prestrašili uboga Tončeva mati, vídevši ga vsega bledega ter iznemoglega! Bridke solzé so jim zalile okó, kadar so slišali, kaj se je zgodilo. Prijazni gospod je potolažil skrbno mater, da uže nij opasnosti, ker je pomoč prišla o pravem času. Mati so ga lepó zahvalili in potem se je zdravnik odvézel domóv.

Takó sta sama ostala mati in sin, ki je ležal na postelji v izbi.

„Mati!“ reče Tonec na tihem. Ljubljena mati so se priklonili k njemu, in deček jim je vrat objél z obema rokama.

„Mati!“ zopet zašepetá, „odpustite mi! Odslej bodem ves drugačen.“

„Odpuščam ti vse, vse, dete moje!“ odgovoré mati, od radosti solzú zaradi izpremembe svojega sina. V dveh dneh je Tonec okréval, a izpremeníl se je potem do dobrega, in bil je zópet veselje svoje ljube matere.

Jos. Freuensfeld.

Pustoslovje.

Mož pelje voz sená; drugi ga sreča:

— Bog pomozí!

— Hvala!

— A kam? V mesto?

— V mesto.

— Kaj pa voziš?

— Drvá.

— Káka drvá? Jaz vidim senó.

— A če vidiš, da je senó, zakaj li poprašuješ?

Zdaj je naš možek, popraskavši se za ušesom, govoril sam v sebi: „Čimú sem neki izpraševal?“

Ruski sp. V. Dalj, posl. Ksavriij.

General Uchatius.

Bilo je meseca junija lantskega leta, da se je raznesla na vse strani sirocega sveta prežalostna vest o smrti generala Uchatius-a. General Uchatius je bil mož, katerega nam je prištevati med najmarljivejše in jako bistrourne višje častnike. On je iznajdenik tako imenovanega jeklenega bróna, čegar zmes se drži tajno v našem topničarstvu; izumil

je nove vrste kanone, katere so najboljše, kolikor jih je bilo do sih dob v rabi. Ni čuda tedaj, da je bila velika osupélost med častniki zaradi smrti tega mnogozaslúžnega korenjaka naše vojske.

General Fr. Uchatius se je porodil v

darjen je bil s posebnim bistrourjem in jako iznajden v kemiji. Užé pri zasedanji Benetk 1849. leta izdelal je neke posebne balone, iz katerih so se goreče krogle (bombe) v mesto metale. — Da-si je živel ves čas mirno in srečno, vender je svojemu življenju kot 70letni starček žalosten konec storil. Bilo je v 4. dan meseca junija 1881. leta, da si je na Dunaji v svojej sobi sam vzel življenje. Ob treh po póludne stopil je sluga v njegovo sobo ter našel svojega gospoda mrtvega na tleh, a poleg njega — revolver. Zakaj si je končal življenje, doslej še ni znano, ker pokojnik o tej zadevi ni zapustil nobenega pisma.

20. dan meseca oktobra 1811. leta v Terezienfeldu blizu Wiener-Neustadta.

Ves čas svojega vojaškega življenja se je bavil z novimi iznajdbami in tehničnimi popravami vojnega orožja, posebno vélikih topov in drugih strélnih priprav. Na-

— 6.

Žid in cigan na straži.

Žid se je peljal s ciganom po poti v mesto na somenj: imel je sivo kljuse, a cigan črno. Ustavila sta se, da bi na planem polji prenočevala, a cigan pričenè:

„Továriš! treba nama bode po noči za vrstjo stražiti, da nam ne ukradejo konj; jedno noč ti, drugo jaz: hočem žrebat, kdo bode prvi.“

Žid je bil zadovoljen in žrebala sta. Prvi stražiti je moral žid. Cigan je legel in se naspal, a žid je stražil do belega dne. —

Odšla sta naprej in zopet sta prenočevala na polji. Prišla je vrsta na cigana. Žid se je sezúl, slekel, vlegel se v voz in pričel premišljevat, kakó

bi se obrnil, da bi poprej zaspal. Glej! — tudi cigan se je užé stegnil pod svojim vozom in pokrnil si glavo s kožuhom. Žid skoči po konci in kriči:

„Továriš, kaj počneš? Si-li pozabil vrste? Ti moraš stražiti konje!“

„A, kaj bom stražil — odgovori ta — jaz imam črno kobilo, po noči je torej nihče ne vidi in je tudi ukradel ne bode; kdor ima belo, ta naj straži!“

Žid je dolgo kričal in se branil; a bal se je, da bi mu ne ukrali konja, in zato je šel na stražo; — a cigan je prespal mirno tudi drugo noč.

Ruski sp. V. Dalj, posl. Ksaverij.

— x —

Zviti Kalmik.

Kalmik ukradel je na paši tele, dejal je iz kože in sè svojimi tovariši pojedel ne pustivši niti koščice ne. — Na večer šel je iskat gospodar svojega teleta in srečavši Kalmika počel ga je izpraševati: „A glej, brate Ivan Ivanovič, nijsi-li videl mojega teleta?“

„Tvojega teleta? — Ali óno, ki je bilo marogasto?“

„Dà, dà marogasto!“

„Belokopitka, ali ne?“

„Nu dà, belokopitka, užé je pravo?“

„In desno uho nekaj bolno? In okolo vrata je imelo zanjko?“

„Dà, uže je pravo, rečem, pravo je! Kje je zdaj? Ali si je videl?“

„Jaz? — Ničesar nisem videl.“ — In šel je svojim pôtém.

Ruski sp. V. Dalj, posl. Ksaverij.

— x —

Mati.

V knjigi človeškega življenja najlepša in najslajša beseda je: mati. Ona je prva in najboljša dobrotnica človeškega rodú. Vse besednjake in knjige največjih modrijanov naj premeče človeška roka, slajše besede ne najde od besede moja mati, moja mila, dobra mati. Imamo besede moja draga, moja ljuba, mila, sladka, ljubeznjiva, ali vse te besede nimajo nobene milote, nobene sladkote, nimajo pravega značaja ne jedra v sebi, ako se jim ne dodá beseda mati. Moja draga mati, moja ljuba mati, moja mila mati, moja sladka in ljubeznjiva mati; blagor meni mati moja, ker ste me porodili in vzgojili tako srečnega, da živim v tolikej sreči, tolikej časti, tolikem spoštovanji in tolikej slavi. Vse to lepše zveni v ušesih, lepše odjekuje v srci in duši, ako pridenemo besedo „mati.“ Če smo v veselji, kličemo ime svoje matere; naj bi bili stari čez sto let, nikoli ne pozabimo imena svoje dobre, presladke matere. Zatorej, preljubi moji otroci, ljubite svojo mater kakor svojo največjo dobrotnico, ljubite jo kakor svojega najboljšega angela, brez katerega ne morete ne živeti ne umreti, da bi se ga ne spominjali; — ljubite svojo mater, ker ona vam je jedina ljubezen, s katero se opravičujete pred Bogom in pred ljudmi, da ste dobri in pošteni otroci, ako ljubite svojo mater in svoje starše.

(Iz „Bole Kotorске.“)

— x —

Zgodovinsko - mestopisni obrazci.

(Spisuje P. F. H.)

VII. Višnjagora.

b cesti, ki drži iz Ljubljane proti Hrvatskeji, stoji — kakih 8 ur hodá od glavnega mesta — na malem hólmcu denes neznatno mestice Višnjagora.

Sploh ljudska govoricá rada prilastuje mestom veliko starodavnost. To velja tudi o Višnjegori. Stari zgodovinarji po ljudskeji govoricí pripovedujejo, da je bilo to mestice sezidano že 552. leta pred Kristovem rojstvom, in da je na tem kraji stalo rimsko mesto Magnanija, kar pa ní, da bi se verjelo. Sedanja Višnjagora je postala mesto mnogo pozneje, še le za časa z raznimi pravicami jako radodarnega cesarja Friderika IV.

Za tega časa je bilo po našej mílej domovini jako žalostno. Nepopisljive so bile reve in stiske, ki jih je vzročeval kruti Turčin, in o katerih govoriti nam bode pri Dolenjskih mestih še večkrat priložnost. Koroški, Kranjski in Štirski stanoví so prosili pomoči cesarja Friderika, ta je imel na Nemškem dovolj opraviti. Leta 1474. so se obrnili Kranjski stanoví celó do papeža Siksta IV. Z živo besedo so mu popisali bédó Kranjske dežele. Med drugim so mu omenili, da je kruti sovražnik že osemkrat prihrul v deželo, požgal jo in opustošil, da se Bogu usmili! Če kristjani ne pridejo deželi na pomoč, ne ostane prebivalcem družega, nego to, da se vzdignejo in popusté deželo, mesta, gradove in domovino. Kdor sam ní videl ali izkusil bédó, temu se ne da dopovedati ne s pismom ne besedami. Če sovražnik prevlada deželo, odprt mu je pot v laške in nemške dežele, bati se je celó za Rim. Tako so tožili zastopniki v pismu, katero so sklenili z besedami: „In koga bi klicali pred vsemi drugimi na pomoč, ako ne sv. vere najvišjega glavarja, ki je postavljen, da pase ovčice svoje in varno vlada čoln sv. Petra, da se ne potopí; vzlasti, da ne utrdimo Turka v veri, da se mu ní bati krščanskega meča, in ga nihče kristjanov ukrotiti ne more. Naj se pomisli grozna nečast, ki se dela Bogú. Turek teptá sv. zakramente, razdeva hiše božje, morí božje služabnike ter je na tisoče ljudi že pomoril kruti nevernik v poslednjih letih! Kako neusmiljeno je ločil žene, može, otroke in sorodnike ter jih je — bodi Bogu potoženo! — nage, bose, lačne in žejne z zvezanimi rokami na hrbtu odgnal v turško sužnost! Kako nečloveško ravná z ubogimi ženami in devicami, s starimi ljudmi in nedolžnimi otročiči, katere seka na kosce, ako jih ne more tirati s seboj na Turško. Kako strašno se preliva krščanska kri! Koliko trpé ubogí ljudje, katerim je nevernik pobral in požgal vse, kar so premogli; kí zdaj brez strehe in zavetja ne vedó, kje bi se skrili pred grozovitim sovražnikom! Kako žalostno je, da morajo usmiljenja vredne matere bežati z malimi otročiči v temnej noči, v dežji in nevihti, in kar je še huje, da nimajo otrók s čim pokriti. To je bédó! Človeško srce je ne more umeti, nihče ne popisati, nihče ne dopovedati. Ako se nam ne pride zdaj na pomoč z veliko vojsko, ne upamo, da bi nas pozneje mogel še kdo oteti. Požrešni in divji sovražnik ne daje odloga, nego razširja vedno dalje svojo moč, ako se mu ne postavimo krepko v bran!“ — Na ta klic je storil cerkveni glavar, kolikor je mogel. Opominjal je kneze, naj opusté mejsobne prepire ter se

zedinijo proti sovražniku krščanstva. Duhovnikom je zaukazal, naj vsako prvo nedeljo v meseci po vseh cerkvah beró sv. mašo, molijo litanije in napravljajo obhode skozi mesta in vasi. Kdor se udeleží teh cerkvenih slovesnosti, zadobi mnogo odpustkov; a kdor se osebno udeleží vojske, zadobi odpustke sv. leta. — Tudi cesar Friderik IV. se je mnogo trudil za obrambo dežele in olajšavo teh nezdod. V ta namen je sklical skupni zbor v Maribor za drugo nedeljo po Velikej noči 1475. leta. Sklenilo se je, naj se pobira davek, s katerim se imajo plačevati najeti vojaki; ti naj se razpostavijo po meji, da ne bode sovražnik napadel dežele takó nenadoma kakor doslej. Tudi z ukazi in dajanjem mestnih in drugih pravic je skušal pomagati stiskanej deželi. Takó je 1477. leta podelil Krškemu in Ložu mestne pravice, a naslednje leto iz Gradca tudi Višnjegori.

Do te dóbe je bila Višnjagora le trg, ki je stal na podnožji hriba, kjer se vidi še danes nekaj hiš — Staritrg. Pred turškimi napadi na tem kraji v velikej nevarnosti živoči tržani so sklenili, da si postavijo nova bivališča na bolj varnem utrjenem kraji. Da bi ta svoj sklep tem laže izvršili, prosili so cesarja pomoči in privoljenja. Cesar Friderik, ki je jako pospeševal utrjenje krajev, ni le z veseljem privolil v to, nego je tudi trg povzdignil v mesto. Že 1446. leta je opominal deželnega glavarja, vicedoma, prelata in druge plemenitaše, trge in mesta, naj se oborožé in utrdé svoja bivališča; a 1471. l. je ukazal, naj se stavijo na pripravnih krajih tabori, kjer bode imelo ljudstvo o času nevarnosti varno zavetje pred krutim sovražnikom. Da bi se novo mesto tem bolj utrdilo, privolil je, da smejo pobirati cestnino po jeden vinar od tovara, ki pride na trg, ali pa gre le skozi mesto. Ta cestnina se ima porabiti za utrjenje mesta. Tudi je ukazal, naj se držé v mestu trije somnji, ki so bili poprej v Šentvidu pri Zatičini. Svojemu oskrbniku Janézu Langheimerju je zapovedal, naj brani in varuje vse óne, kateri se želé naseliti v novem mestu, in naj pazi, da se ne krade in rôpa niti na cesti niti kje drugej živež, ki se vozi ali nosi v mesto.

Mesto se je lepo razevetalo. Bilo je obdano z močnim obzidjem. Vrh hriba je varoval mesto utrjeni Višnjegorski grad. Meščani so si sezidali lepa poslopja, ker se niso več bali, da jim jih razruši in požgé divji turčin. V poznejših letih si je kruti sovražnik krščanstva še mnogo prizadejal, da bi se polastil mesta in ga oplénil, a zamán. Sosebno so si Turki prizadevali razrušiti in ropati mesto 1528. leta. Začetkom ónega leta se je namreč zbralo kacic 10.000 turških roparjev, ki so preplavili Kolpo pri Kostelji. Vreli in divjali so preko Kočevja in Ribnice proti dobro utrjenemu Turjaškemu gradu. Tu ne opravijo ničesar. Zategadel jo uderó od tod na Izansko polje do Ljubljane, kjer zažgó na sv. Marjete dan nekoliko hiš. Potem prekoračijo Savo ter divjajo po mengiškeji okolici. Kadar zvedó, da se zbira črna vojska, udarijo na Dolenjsko. Potoma so naskakovali Višnjogoro in dobro utrjeni Zatiški samostan; ali brez uspeha. Tem bolj je čutila divjake okolica Višnjegorska, Trebanjska, Mirnopska in Novomeška. Preko Kočevja so se Turki drvili na Hrvatsko. A kranjski brambovci so jim bili že za petami. Poveljnik kranjskih brambovcev Nikolaj Thurn se je združil s Hrvati ter napadel begoóega Turka. Preko 1000 jih je obležalo mrtvih, nad 400 je bilo ujetih, a drugi so komaj odnesli peté. Ujete ženske in otroke je ukazal paša pred bitvijo pomoriti.

Nad mestom se še danes vidijo razvaline starega gradú. Tù gori so bivali v davnih časih Višnjegorski vitezi. Že 1164. l. je cvetela ta rodovina, katera je zamenila grofovski stan v viteški. Leta 1177. je živel Albreht, 1284. leta Viljelm in 1345. leta Rudolf Višnjegorski. Albrehtova hči Zofija je po smrti svojega supruga Henrika, mejnega grofa Istrskega, stopila 1222. l. v Admontski samostan. Bila je velika dobrotnica Zatiškemu samostanu, kakor so sploh ta samostan podpirali vsi Višnjegorski gospodje. Zamrla je ta slavna rodovina 1581. leta s Karlom in Friderikom Višnjegorskim. Iz te slavne rodovine je vzrastel marsikateri hrabri vitez, ki je zvesto služil cesarju in branil svojo domovino krvoločnega Turka. Iz med vseh sloví najbolj Žiga Višnjegorski, katerega je Ferdinand I. 1528. leta izbral za poslanstvo v Cari-grad. Njemu je dodal še Janeza Hobordanskega. V 29. dan meseca maja sta poslanca srečno dospela v Stambul, kjer so ju jako slovesno sprejeli. Še le v 18. dan svečana 1529. leta sta dospela s Sulejmanovim odgovorom v Inšpruk h kralju. Zna se, da je bilo poslanstvo zamán; kajti že jeseni ónega leta je stala Turška vojska pred Dunajem in oblegala glavno mesto cesarstva.

Žiga Višnjegorski je dobil za pot 3000 goldinarjev. Kupil si je pozneje graščino Sibenek in trg Rateče na Dolenjskem. Leta 1532. se je pokazal hrabrega vojščaka in branitelja Mariborskega. Po nesrečnih bojih po Ogrskem in Štirnškem so se pridrveli Turki pred Maribor in ga oblegali. Mestu je bil poveljnik Žiga Višnjegorski, ki je srčno odbijal vse napade. Turki so se morali s krvavim nosom umakniti izpred mesta. Leta 1539. in 1540. mu je bila izročena bramba Hrvatske in Dalmatinske.

Tekom časa je imela Višnjagora razne gospodarje. V 15. stoletji se nahajajo gospodje Višnjegore Celjski grofje. Ko je 1456. leta pri Belemgradu grof Ulrik, slednji iz te rodovine, izdihnil svojo dušo pod mečem Ogrov, pripadla je Višnjagora avstrijskim vojvodom. Ti so imeli v gradu svoje oskrbnike. Tak oskrbnik je bil 1465. leta Gašpar Melz. Leta 1549. se nahaja lastnik gradú Florijan Scharf. Koncem 16. stoletja so prišla Višnjegorska posestva z gradom vred v svojino rodovini Aueršpergov, katera jih ima še dandenes. Mesto starega gradú na hribu so sezidali 1787. leta nov grad na podnožji. Od starega gradú, ki je bil nekdaž posestnikom in Višnjegorčanom varno zavetje pred sovražnikom krščanstva, ostalo je do denašnjega dne le še nekoliko razvalin, ki kažejo potomcem, kako minljiva je vsa posvetna slava.

Za časa francoskih vojskâ 1813. leta sredi meseca septembra so imeli cesarski vojaki hude praske s Francozi okolo Višnjegore. Avstrijski obrist Milutinovič in general Rebrovič sta tu z majheno četo avstrijskih vojakov dolgo zadržavala in motila Francoze ter jih slednjič od tod in iz Ljubljane zapodila. Za te zasluge sta prejela obrist Teodor pl. Milutinovič in stotnik Karol Rodiczky pl. Sipp red Marije Terezije in viteštvo s pristavkom „pl. Višnjegorski.“

Sedanje mesto je jako neznatno ter ima podobo bolj kake vasi ali trga nego li mesta. Prebivalcev je v mestu 362, ki se živé nekoliko z obrtom, a večinoma s poljedelstvom. V mestu je le majhena cerkev, župna (farna) cerkev stoji poleg mesta v Staremtrgu. Za naobraženost meščanov skrbi tri-razredna ljudska šola.

Prirodopisno-natoroznansko polje.

Gorila.

Kakor vam je znano, prebivajo ópice samo po gostih gozdih in strmih pečinah v hudo vročih deželah Azije, Afrike in južne Amerike. V Evropi živi jedna sama vrsta na gibraltarskem skalovji, ki se turška opica ali mágot imenuje. Največje opice so opice starega svetá, ki se poznajo po

ozkem nosnem pretínu in navzdol obrnenih nosnicah; zato jih prirodopisci ozkonósné ópice imenujejo. Tu sém se šteje tudi Goríla (*Simia Gorilla*), ki je največja in najmočnejša ópica vsega svetá. O tej ópici, ki vam jo tudi denájnja podoba kaže, hečem vam nekoliko več povedati.

Goríla je velikanska opica, visoka do 170 cm. ter jako krepkega, z dolgo črno dlako obrastenegega telesa. Na temenu ima kocinast greben, kateri

se mu v togoti napnè. Čelo ima nizko, lice izbuljeno, nos potlačen. Strašansko zobovje se odlikuje z velikimi strčečimi očnjaki. Na prednjih, do kolen segajočih, kakor tudi na zadnjih rokah ima velikanske palce. — Užé pred 2000 leti je pisal Hanno, zapovednik kartaginskega brodovja, o nekem „divjem človeku“ iz zapadne Afrike, katerega ondotni prebivalci Gorilo imenujejo. A še le 1847. leta zaslédil je misijonar Sauvage v Afriki na reki Gabun velikansko opico človeške postave, katerej je dal starinsko imé: Gorila, a to zaradi tega, ker je Hannov „divji človek“ bajè bila ta velikanska opica. — Gorila je gospodar v svojem gozdu, ne bojí se niti človeka niti kake druge živali. Slona, ki mu lomí veje z dreves, udari s krepelom po trobcu, leoparda ustrahuje in še celó leva napada v družbi. Lovcem, ki sledé slone po ónih gozdih, najhujši sovražnik je Gorila. Trop lovcév gre brezskrbno po gozdu, ali v hipu izmanjka jednega med njimi. Gorila na veji sedeč stegne dolgo roko, zgrabi človeka za vrat, vzdigne ga k sebi, zadavi in vrže mrtvega z drevesa. Sploh se misli o Gorili, da ga ní móči ukrotiti.

Gorila žíví na reki Gabun v dolenjej Gvineji t. j. v primorji zapadne Afrike. Tu prebiva v gostih lesovih na drevesih, ki mu dajejo plodove v hrano.

Živega Gorilo, bodi si starega ali mladega, jako težko je dobiti v pest. Samica z mladimi zbeží na najvišje drevo, a on gre naravnost proti lovcu. Dlaka na glavi se mu ježí, oči se mu bliskajo, strašni zobjé škripljejo. Ako ga lovec prvič ne zadene dobro, izgubljen je. Razkačeni Gorila zgrabi puško, zvije cev kakor kako síbo, ali jo pa zdrobi s strašnimi zobmi; kopito na puški zgrize kakor repo.

Zamurci se ga zeló bojé ter pravijo, da je Gorila pravi človek, ki se je potuhnil in neče govoriti iz strahu, da bi ga ne silili delati, — zna se, da je to le bajka. Ujet Gorila ne žíví dolgo, vzlasti v naših krajih ne.

(Po „Erjavcu.“)

Razne stvari.

Drobtine.

(Jutri.) Otroci! veselite se sedanjosti, vsacega trenutka, katerega uživáte, ter nikoli ne recite: Jutri, jutri bode lep dan, jutri se bodedo igrali, skakali in peli zunaj na zelenem travniku; jutri bodedo trgali cvetíce, pleli vence in se prav prijetno razveseljevali. O da bi užé bilo jutri! Danes grem užé zgodaj počivat, spal bodem dobro in sladkó, da prespim ostanek denašnjega dne, a jutri vstanem na vse zgodaj, da se igram in razveseljujem!

Tako govore otroci, a tudi odráščeni niso drugačni. Človek stavi ves svoj up v prihodnost, sedanjosti ne

mara, nadležna mu je; zatoorej se je želi tem prej iznebiti bodi si s spanjem ali v sanjah. Ali neumneži ne pomišljijo, da je le sedanjost naša, prihodnosti morda nikoli več ne učakamo. — Zatorej otroci, imejte sedanjost, trenutek, v katerem živíte za svojega največjega prijatelja, katerega jutri užé lahko izgubíte in se vam nikoli več ne povrne.

Pametnice.

* Med vsemi nadlogami so óne najbritkejše, katerih si je človek sam kriv; kajti kès in pekoča vest jih pomnožuje.

* Kaj je najplemenitejšega na zemlji? Zavést, da smo svojo dolžnost storili.

* Krepostni človek je vedno pohleven. Podoben je drevesu, katerega veje se globoko k zemlji pripogibljejo, ker so obložene s sladkim sadjem.

* Nikoli ne obkladaš drugih s tem, kar sam moreš storiti.

* Nikoli ni težavno to, kar se z veseljem izvršuje.

* Ne preiskuj v domišljiji trpljenja, katero te v dejanji nikoli ne zadene.

Kratkočasnice.

* Oče: „Ali sta se užé zopet tepla? Le počakajta, poníglavca, jaz vama užé pokažem — kdo je pa začel?“ — Jakec: „Jaz sem svoj novi slamník v rokah imel, a Martínek mi ga je vzel, in potlej sem ga jaz malo ozmerjal, in on je tudi mene; nató sem ga jaz malo udaril, in potem je on mene začèl!“

* Čevljar: „Zdaj je užé več nego li pol leta, odkar vam sem nove škorne napravil; škorne so užé raztrgane, a mene še niste plačali. Prosim vas prav uljudno, da mi plačate užé enkrat tistih dolžnih 7 glđ.“ — Gospod: „Kaj! za dvoje raztrganih čevljev naj bi vam jaz plačal 7 glđ.? To je pa vender prenesramno!“

* Župnik: „Dober dan, oče župan! nù, kako se ima vaš sin, ki je prišel te dni od vojakov?“ — Župan: „Hvala, gospod župnik, hvala! Nu, kar se tiče mojega sina, ta živi kakor mašina pri železnici.“ — Župnik: „Kako to, oče župan? tega ne umejem!“ — Župan: „Nu, ves božji dan okolo leta in kadí.“

Uganke.

1) Jeden klobuk, pa dve glavi; jeden rep, pa dve roki; štiri nosnice, dve skornici, šest nog po štirih gre; kaj je to?

2) Kdo nam zvesto čuva naše blagó, pa je vender v ječi?

3) Jaz sem na zemlji in nad zemljo, okolo tebe sem po dnevi in po noči, bodi si da čuješ ali spiš; ugani, kdo sem?

4) Kadar ne vidiš, takrat sem pri tebi, kadar vidiš, takrat me ni; noč me ljubi, a dan me sovraži. Kdo sem?

5) Kaj nosi človek na svojem telesu?

6) Kaj je med goro in dolino?

7) Naj si ves svet prehodi, vender spi v svojeji hiši; kdo je to?

(Odgonetke ugank v priložnjem listu.)

Slovstvene stvari.

* Boka Kotorska, mali srpsko-narodno-književni zabavnik za srpsku mladež. Napisao i uredio Jovan Šarić. Knjiga prva. — V Novome Sadu, 1882. — Takó se zove knjiga, ki je namenjena v pouk in zabavo srbskeje mladini in je izvrstno uredovana od gosp. Jov. Šarića, svećenika u Kute. Ker je knjiga pisana v jako umevnem jeziku in ima vrlo zanimive sestavke v sebi, priporočamo jo živo vsem ónim Slovincem, ki so cirilico čitati zmožni; posebno našim slov. učiteljem in dijakom, ki se vadijo v čitanji cirilice, naj bode ta knjiga živo priporočena; a gopodu izdajateljju želimo najboljšega uspeha. — Naročnina vsakeje knjigi posebej je 40 kr. in se pošilja: Jovanu Šariću, Ercog-Novi (Boche di Cattaro) Avstria u Kute.

Listnica. Gg.: P. G. v Z.: Nekaj Vaših pesenc bodemo skušali časoma priobiti. — N. Š. v D.: Vaša pesenca v tej obliki, kakor nam jo ste poslali, ni za natis; skušali jo bodemo malo popiliti. — J. K. na B.: Naročnina na „Vrtec“ in na III. zvezek „Knjižnice za slov. mlad.“ smo prejeli.

Treji zvezek „Knjižnice slovenskeje mladini“ je užé do malega dogotovljen. V kakih 14 dneh ga bodemo začeli razpošiljevati. Kdor ga želi imeti, naj se podviza.

Ured. „Vrtčeva.“

„Vrtec“ izhaja 1. dné vsacega meseca, in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr.; za pol leta 1 gl. 50 kr. Napis: Uredništvo „Vrtčeva.“ mestni trg, št. 9 v Ljubljani (Laibach).

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.